

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se
tega primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(adm. nistracija) in ekspedicija na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. -- kr
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
števil. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Madjar in njegov jezik.

Med hrupom cesarskih slovesnosti se je zgubilo marsikaj družega, kar bi bilo o drugih časih vzbudilo dosti več pozornosti nego je je zbudilo zdaj. Zato ne bo odveč, ako se ozremo nekoliko nazaj v tiste dneve, ko je vse le na Dunaj zrló, na druge dogodbe pa skoro pozabilo.

Takih važnejših dogodeb ena je obravnavanje postave o posilni vpeljavi madjarskega jezika v šole na Ogerskem, ktera obravnava se je vršila v deželnem zboru ogerskem. Med govorniki zoper to postavo je bil najbolj širnejši in najtemeljitejši v razlogih dr. Polit, poslanec ogerskih Srbov. Govora njegovega ne bomo navajali, saj so si taki govori vsi podobni, razlogi so ravno tisti, kakoršne smo že po večkrat slišali zoper ponemčevanje iz ust slovenskih poslancev v naših deželnih zborih in tudi v državnem zboru na Dunaji. Pač pa se nam vredno zdi konstatirati, da so o tem vprašanji celó najhujši nemški listi z nami enakih misel, kar je tem večega pomena, ker je znano, da ona postava meri posebno na zatiranje slovenskega jezika in naroda nemec pa do zdaj ravno Slovanu ni bil nikdar pravičen in je ploskal vsaki še tako siloviti naredbi, ktere namen je bil, zatirati slovensko pleme.

Kako li, da nemški listi ta pot ne odobrujejo postave o vpeljavi madjarskega jezika v vse šole, kjer še ni vpeljan!

Znano je, da ravno nemec ima nekako mržnjo do vsacega tujega mu jezika, da se

toraj nobenega rad ne uči in če se ga mora učiti, se ga nauči le površno, temeljito navadno ne. Se ve, da to velja le v obče, ker se tudi med nemci nahajajo možé, kteri postanejo jezikoslovci. Najmanj priljubljen je nemcu slovanski jezik, ker Slovan mu je stvar niže vrste (inferiore Race), za njim pa pride precej Madjar, čegar jezik se nemcu zdi čisto tuj, azijski kakor turški. To zaničevanje je povračal Madjar s tem, da si je za salonski jezik izvolil rajši latinščino nego nemščino, in „švab“ mu je celó priimek zaničevanja. Čeravno toraj sovraži nemca, se je vendar od njega naučil nekaj, namreč druge narode madjarizovati, kakor jih ta ponemčuje. In to, kar se nemcu ne zdi nobena krivica, če sam dela, postane krivica, če dela kdo drugi. Ako bi bili Madjari sklenili, po vseh šolah svojih vpeljati nemščino, gotovo bi jih nemški listi na vso moč hvalili, če prav bi bila to še večja krivica, kakor vpeljavanje madjarščine.

Pa vrnimo se k postavi nazaj. Na prvi pogled se vidi, da je le političen ukrep. Madjari so sami pripoznali, da so le majhen otok v velikem slovanskem morju, ktero jih bo prej ali slej pokrilo s svojimi valovi; tega se bojé še tem bolj, ker niso rodoviten narod in če bi se ne množili po umetnem potu, to je, po pomadjarovanji drugih, vzlasti slovanskih narodov, jim popolni pogin preti že v teku enega stoletja. To je britka zavest, ki jih sili k temu, da poiščejo in se poprimejo vseh pripomočkov, po kterih se jim zdi mogoče braniti se britki osodi pogina, dokler jim bo najdalje mogoče. Najkrepkejših pomoči ena se jim zdi pomad-

jarjenje drugih narodov, in to hočejo doseči po izgledu, kterega vidijo takraj Litave pri nemcih; saj tudi ti ne prašajo dosti, je li to, kar ukrenejo, drugim narodom v prid ali ne, da je le njim samim v prid.

Pomadjarovalna postava je pa ravno vsem drugim narodom še manj koristna, kakor pri nas ponemčevalna. Nemški jezik je vsaj svetovni jezik, z njim se daleč pride, čeravno ne po vsem svetu, zato se ga marsikdo uči sam iz svojega namena, če misli, da bo imel kedaj kaj koristi od njega. Graje vredno in krivično je le posilno ponemčevanje tam, kjer se godi narodu očitno na škodo, tako da se z njim spodriva poduk v drugih dotični mladini bolj potrebnih predmetih.

Madjarski jezik pa nikakor nima lastnosti nemškega. Kakor narod madjarski, je tudi njegov jezik tuj v Evropi, turškemu enak, zunaj Madjarije čisto nepoznan, z njim se ne moreš ganiti iz dežel svetošefanske krone. Veliko dalje se pride že s slovaškim, srbskim jezikom in Madjari bi pametneje ravnali, če bi v svoje madjarske šole vpeljali ta jezik in se ga sami učili, nego da ga hočejo zatreti. Kaj za Boga bo imel Slovak od tega, če se nauči madjarski! Nam se zdi podoben tistemu kmetu, ki se je z velikim trudom in velikimi stroški naučil biljard igrati in se potem bahal, da zna več ko kmet.

Koristna toraj ta postava nemadjariskim narodom nikakor ne more biti, pač pa jim je očitno škodljiva. Kakor drugi, so tudi ogrske krone Slovani tlačeni, zatiralec jih ne pusti kviško, zato jim ne dá narodne šole, po kteri

Ljubljanske slike.

(Dalje.)

Privatni uradnik (*minister sine portefeuille*).

Rojen ni za to, kar je, marveč v mladosti je imel sanje lepe prihodnosti, a nenadoma se mu je kaj pokazilo, kar ga je vrglo na suho, kjer se je pobral kolikor toliko potolčen in pomazan, potem pa po moči osnaživši se od padca ozrl se po kakem drugem prostorčku, kjer bi se dalo dobiti kako zatišje zoper burjo življenja. Marsikteri je pa vendar videl že boljše čase, a deloma po svoji, deloma po drugih krivdi, morda celó po nenadni nesreči je bil vržen s svojega tira, v kterega ni mogel več nazaj. Tako najdeš v tem stanu prav različne ljudi; ta je bil trgovec, a nekega dne so mu zaprli štacuno in pribili velik bel list na njena vrata; oni je bil javni uradnik v lepi službi in primerno visoki plači, a nekega dne je prišla komisija in — prihodnji mesec na kasi ni bilo več naročeno izplačati mu mesečnino; tretjemu je bengljala že častniška sablja na strani, pa nekega dne je slekel vojaško suknjo in oblekel prej malo obražtano civilno; četrtriga si videl šopiriti se po salonih in vozariti ter ja-

hati po mestu, toda čez nekaj časa so prišli upniki in so mu prodali vse do onega, kar je na sebi imel; peti je bil morda celo že v viših študijah, v duhovskem semenišči ali na vseučilišči, pa segla je osoda vraga in mu zagradila prihodnost na tej poti proti postavljenemu cilju in on je obtičal tam, kjer je zdaj — sploh: skoro ne enega ne dobiš, kteremu bi bil njegov sedanjí stan že skonca namen in cilj, ki bi ne bil nikdar nameraval postati kaj družega nego je sedaj.

Služba njegova se v nobenem obziru ne dá primerjati s službo javnega uradnika ne po plači, ne po delu, posebno po gotovosti ne. Javnemu uradniku vsakih 365 dni priraste novo leto kakor jelenu nov vršiček, dalje ko služi, večja je plača njegova, in kar je glavna reč: kedar je doslužil na naravni ali nenaravni način, gre v pokoj in potem vleče plačo, če prav nič več ne dela; toraj se starih dni ne boji, z letmi raste tudi njegova vrednost. Privatni uradnik je pa z vsakim letom manj vreden, plačuje se mu le delo brez ozira na leta, on v pisarno ne samo hodi, marveč tudi res delati mora vse, kar na vrsto pride, sitnih reči ne sme odlagati ali jih celó devati „ad acta“. Če se kaj pregreši, ni dolge disciplinarne pre-

iskave, tudi se mu taki grehi ne pomečkajo, marveč kar vstati mu je in iti, na njegov sedež pride drug in vse je zopet v starem teku. Namestu pokojnine dobi včasih še kakih par mesecev Žabjaka, ko pride opran ven, išče si nove službe in je navadno tudi dobi, če ni preveč razupit; njegov novi gospod latinske oko in pozabi, ker po raznih skušnjah vé, da brez greha ni noben človek.

V javnem življenji navadno nima visoke stopinje, vendar se utegne storiti tu jako koristnega, a tam kolikor toliko škodljivega. V obilnosti ne živi, pač pa mu gre včasih želó trdo, zato se tudi v svojem političnem mišljenji ravna večidel po svojem gospodu. Ker toraj ta stan ni tako zapeljiv, da bi vabil tujce k nam, nahajaš v njem veliko več domačinov ko tujcev — nekoliko tudi zavoljo tega, ker je sedanja sistema taka pri nas, da se za te dobi jo že boljše službe, v kterih ni treba znati slovenski. V obče je privatni uradnik mučena stvar, ki dela le bolj za druge ko za se.

Tudi ta uradnik se deli v več vrhov, od kterih pa se v Ljubljani nahajata v večem številu le dva, ki naj bota zato tudi tu posebej omenjena.

1. Doktorski pisár (scriptor diur-

jim je v prvi vrsti mogoče v duševnem in po tem tudi v materialnem obziru speti se do ponosnosti, mogočnosti. Skušnje uče in tudi po najboljših pädagogih vseh narodov je pripoznano, da šola more svoj pravi namen popolnoma doseči le, če jej je podlaga materni jezik; vsaka druga šola je nenaravna in celó škodljiva, ker zatira narodno zavest in pripravljá človeka za hlapca tujstvu. Madjari hočejo ohraniti Slovane vedno v odvisnosti od sebe, razen tega pa še krepiti svoj veli rod z njimi, ker imajo slabo vest in se bojé, da ne bi Slovani prehiteli jih in jim ne povračali krivic, kar so jim jih oni do zdaj že storili. Turek jim je najočtnejši izgled o tem.

Toda naj počno Madjari kar hočejo, svoji osodi ne bodo odšli, njihova ura se bo kmalu iztekla, kakor se je iztekla Turkom. Slovanski narodi na Ogorskem pa, ki so že toliko pretpeli, bodo pretrpeli še to postavo, saj je vsake krivice enkrat konec.

Talijanski „sirocco“.

Domovina Italijanov, krasna ona zemlja, katero smatrajo pesniki idealom, ter jo zaradi njene krasote in vzvišenosti povzdigujejo nad vse druge, bila je od nekdanj avstrijski državi neblaga soseda. Od najdavnějšíh časov, v dobah bleska in zmage bila je nadloga s tem narodom, ki nosi tajno bodalo v svojih nedrih. Razmere Italijanov proti Avstrijcem se niso nikedar izpremenile; kakor „sirocco“ oddavna že čez planine sem sapo zapira, tako kaže tudi Lah od nekdanj že Avstrijcu zvižá in nevero. Politika avstrijska pokopala je ogromno število milijonov na zemlji teh svojih sosedov in valovi Pada ter družih postranskih rek kakor tudi adrijsko morje pogoltnili so neizmerno krvi sinov vseh dežel avstrijske države. Pijemont bil je nekdanj oni vampir, ki je v svoji nenasitljivosti sesal dolgo časa kri avstrijski državi ter ji zadal mnogo skelečih ran. Kakor zakleta bila je Italija vedna sovražnica naše države, ona je bila povod skoro vseh nesreč, ki so zadele Avstrijo, ona — če tudi ni bila vedno prvi vzrok — je vedno hujskala in klicala nezgodo nad dvoorelno državo.

Srečo v nesreči za Avstrijo smemo imenovati dogodjaje l. 1866, ki so razdrli ognjišče

hujskanja in vednih razprtij v Italiji. Krona izgubila je sicer krasno deželo, ali kakor mi reč premišljujemo, bilo je prav, da se iz domačije odpravi gad, naj si bodo barve na njegovem površji še tako lepe in mične. Italija je odsekana od nas in doslej še nikdo za njo ni plakal, najmanj pa naša vojska, ki je taborila tamó kakor mej najbolj razgrizenimi sovragi.

Po sklenitvi praškega miru mislil je vsakodó, da nastane sedaj mir z Italijo za zmiraj. Veterani „mlade“ Italije so se vzradostili zapazivši zjedinjeno Italijo. A tudi med glavarji obeh sosednjih držav nastal je kmalu lep sporazum, — da, Viktor Emanuel, kralj slabega spomina, obiskal je že l. 1873 dunajsko svetovno razstavo. Naposled pa se je odločil tudi naš cesar prepričavši se dobrega sporazumljenja in otrjenega miru, stopiti na nehvaležno ozemlje. Takrat pozdravljali so ga Italijani z radostnimi vskliki, in kdor do one dobe ni veroval zvestobi gorkokrvnih naših sosedov, takrat se je tega lahko prepričal.

Ali gotovo je, da tudi ta vernost, dokazana po takó odločnih znamenjih, je splavala po vodi. V avstrijski državi dobila sta se dva mesta, Trst in Trentin, kjer prebivajo še „nezjedinjeni bratje“ in od nedavno sem počela je v žilah avstrijskih Italijanov kri prav burno vreti. Že lani trebalo je bratske izjave „nezjedinjenih“ v Trentinu krotiti z raznimi sredstvi; nedavno pa je obrnil Trst z odličnim svojim postopanjem na-se občno pozornost. Znaki nezvestobe in deželne izdaje pojavljali so se v onih krajih, ali vse ustavoverne vlade so jih božale in podpirale na kvar Slovanom, ki prebivajo ondi med Italijani. Vlade te ustavoverske hotele so si v tem osamelem življenju pridobiti metljo ali vsaj ujzdo za Slovane. Ali evo vam črne nehvaležnosti! Vsi ti dobrotvori, vsa odlikovanja so jim neznana; iz dežele, ki jih vedno vabi in boža, obrnjene so jim vedno očiproti „zedinjeni domovini“, in odtod toliko hujskanja in preprirov.

A kaj se dela v „zedinjeni domovini“? Premišljeno, kajti iz koristoljubja dela bolna vlada in še ubožnejši kralj na to, da se izvrši, kar je nameraval Garibaldi. Da, kralj odlikuje, občuje prijateljsko in objema starega voditelja revolucije. Garibaldi sestavlja „demokratsko ligo“, Garibaldi izdaja manifeste Italijanom,

Garibaldi proglašá narodno neodvisnost, on tolaži te, katere je „zapustila sreča“, on hoče dati pravici samostojnost; odločno si dovoljuje upirati se naravnost vladi, govoreč: Dokler nas pustite v miru opravljati naše započeto delo, dotlej naša sredstva ne bodo silna; ali stavite se nam v bran in mi bomo vedeli svojim nameram z orožjem v roki pridobiti postavnost.

Ali vlada molči, kralj odide iz dežele, in Garibaldi sprejema tržaško deputacijo „nezjedinjenih bratov“ v slavnem zaslišanji. Razgovor njegov z deputati avstrijskimi je bil baje zeló prijazen, izjavil je odkritosrčno sočutje Istrijanom, „katere je nedavno porobila avstrijska soldateska“; proglasil je, da ni Italijan, kdor nema srca za „irredente“ (nezjedinjene), da on „naj veljá kar hoče vse žrtvuje za njihovo reč.“ V milosti razpusti deputacijo ter spisuje listine za zbiranje denarja zaradi naprave enega milijona pušek, da oboroži narod, ter mu pomore k zadobljenju pravic, in proglašuje, da skoro nastane čas resnim in podvzetnim činom.

Tržaško deputacijo „nezjedinjenih bratov“ sprejel je Garibaldi dné 24. aprila, tedaj na dan, ko so se vsi ostali narodi avstrijski poklanjali svojemu vladarju. Zastonj tudi iščemo med deputacijami prišliimi onega dné na Dunaj ime italijansko. Ti ljubčeki in prijatelji ustavovernih vlad podali so se raje v Rim k staremu revolucionarnemu generalu.

Ni treba daljših razkladanj, razmere sedaj osnovane pojasnujejo do cela, kamo meri ustanova „demokratske lige“ oziroma „nezjedinjenih bratov.“ Molčanje italijanske vlade k takemu počenjanju razlagamo si lahko, kajti vlada, ki je navstala iz revolucije, ne bode delala skaze revolucionarnim silam osebno, če so namenjene na tuje predmete. Bratje hoté k bratom, Avstrijsko-Ogrska ima na Balkanu dosta posla, čas revoluciji je toraj jako prijazen. Italijanski „sirocco“ veje tedaj zopet po domovini avstrijski.

Ne moremo tajiti, da je stan reči ozbiljnejši, nego bi biti mogel. Ko bi bila avstrijska vlada ob svojem času ukrepila se ter zbrala okoli sebe slovanski živelj na obrežji adrijskega morja, — danes bi bilo vse napenjanje „nezjedinjenih“ zastonj, njihove namere raz-

nus). Nahaja se po pisarnah odvetnikov in bilježnikov (notárjev) pod skupnim imenom „pisarniško osobstvo“, le da nima številke, ampak vendar še svoje ime. Nekteri ima še celó pri „chefu“ naslov „gospod“, tak je navadno ali stareji ali zmožnej, in je sposobnej za namen pisarne: kolikor gre nagit kar mogoče veliko zaslužiti. Delo njegovo je večidel prepisovanje, za ktero je pa odgovoren le svojem gospodu, ne drugim. Pri tem se mu papirja nič škoda ne zdi, ker ne piše na svojega, tudi bo njegov prepis težko tako popolen, da bi šel kar lahko v tisek; tega tudi treba ni, ker uradi, za ktere je namenjen, tudi ne pišejo tako, da bi se za njimi kar lahko tiskalo. Razen svojem gospodu služi še drugim ljudem, ki imajo s sodnijami in uradi opraviti, pa se boje advokatov in notarjev mislé, da bo „gospod šribar“ bolje opravil. To se pa godi le zunaj pisarne in se imenuje „zakotno pisarstvo (winkelschreiberei)“. Koristno je to le v tem obziru, ker pripravi lahkoverne ljudi do prepričanja, da je vendar ne le bolje, marveč tudi ceneje iti v odvetniško ali bilježniško pisarno s pismi, tožbami, pritožbami in prošnjami. Cesarski uradi vsi tako zakotno pisarstvo pisano gledajo in velikokrat je tak pisar kriv, če se

kaka reč zavleče ali celó neugodno izteče za „stranko“. -- Pri vsem svojem obilnem in mnogostranskem opraviu tak pisar (z malimi izjemami) ne pride z golim zaslužkom od peresa do količkej brezskrbnega življenja, zato še tudi s sivimi lasmi in po 50letni službi teka v pisarno, smrt ga ne dobi v pokoji, nego mu pero vzame z rok, in ko je pri sv. Krištofu, se ga spominjajo le njegovi bivši sodelavci, svet ne. Marsikterega pa smrt najde tudi kje drugje, ker stradanje in nestanovitno življenje ni posebno ugodno za to, da bi človek včakal visoko starost. Če pa vendar kateri pride do kacega premoženja, trdijo hudobni ljudje, da si ga po pravici ni pridobil. Spoštovanje vživa največe od kmetiškega stanu, ker kmetu je vsak „doktor“, kogar v pisarnici s peresom v roki vidi — posebno še, če se kolikor mogoče zadere nad njim.

2. Zavarovalni agent (musca molesta). Naredi se večidel tako, kakor je bilo o privatnem uradniku sploh rečeno, zato je tudi skoro vsega zmožen. Ta stroka je „refugium peccatorum“ vseh stanov, vendar s tem ne bodi rečeno, da bi bila le za sleparje, ker skušnja uči, da je med takimi agenti marsikteri tudi res pošten, tako da sam verjame to, kar

drugim obeta. Njegova misel je ta, da se vsaka škoda popraviti, vsaka rana zaceliti dá z denarjem, zato ti obeta denar za smrt, za starost, za nesrečo po bolezni, toči, ognji — sploh za vse, kar se ti more pripetiti, dokler si živ, in še celó po smrti. Ker je pa človeštvo še dandanes, to je proti koncu 19. stoletja, še zmiraj tako trde glave, da ga je le težko prepričati, kako dobro bi bilo za nj, če bi zavaroval sebe, ženo, otroke, konje, vole, krave, osle, prešiče, mačke, miši — sploh vse, kar je in ima, zoper ogenj, točo, smrt, doživljenje itd. ter znosil vse, kar ima, za „premijs“ v zavarovalnice, je treba mu posebnega daru zgovernosti, da sam sebi naredi kaj „premijs“, društvu pa pridobi novih zavarovancev, katerih bi društvu imelo najrajše toliko, kolikor je ljudi na svetu. Zgovornost njegova je res čudovita, če le nisi za resnico popolnoma gluha, te bo prepričal, da društvu, za ktero dela, ni nič drugega ko družba usmiljenih bratov, kateri svoje premoženje želé razdeliti med nesrečne ljudi; dobička ne išče nobeden, Bog varuj! Tudi on je le misijonar, kateremu se smiliš, ker nisi še prišel do spoznanja, kako brez skrbi boš živel potem, ko boš zavarovan; morda te bo celó prepričal, da brez „police“ na živ-

bile bi se na vedni udanosti slovanskih src. Tako pa moramo sedaj mirnim a resno-žalostnim srcem gledati v bodočnost, ter ugibati, kamo zažene vihar adrijanske valove. „Čech.“

Vzroki revolucionarnega gibanja na Ruskem.

O revolucionarnem gibanju na Ruskem priha nam vedno več vesti, posebno pa se nam zdé zadnja poročila važna in resnična. Poleg teh vesti imela bi biti kancelija carova že s celo organizacijo nihilistične zaprisege dobro soznanjena. Vrhovna oblast cele puntarske družbe ima svoj sedež izza Rusije, ter je v najbližji zvezi z angleško internacionalo in nemškimi socijalisti. Nihilistov je sicer dosta med Rusi, ali v prvi vrsti so to nemški judje in tretjino nihilistov štejejo tako nazvane „emancipovane dame“ na Ruskem. V zarotbi je baje največ domačih učiteljev in guvernant. Te vesti smemo po prejšnjih poročilih toliko dopolniti, da lahko rečemo: k nihilistom spada osobito omikani svet, — dijaki, sinovi in hčere plemenitih rodbin, višji uradniki in častniki. Ali nikjer se nihilistna kuga ni zaplodila pri bolj priprostitih ljudeh, niti pri kmetiskih poljedelcih, niti pri delavnih rokodelcih.

Dokaz ta ima trdne svoje razloge, in prvi in glavni vzrok je to, da je krščanski nazor svetá utopljen v vnanjih formalnostih ruske državne cerkve. S tem se izgubi popolno ves njen vpliv na omikane kroge, ki so se večinoma podvrgli naturalističnemu nazoru svetá. Naturalizem vlada celi omikani ruski svet, društveno življenje, slovstvo in vednost sta v njem čisto potopljena. Nasledek tega je pak grozna ona nepravnost v krogih ruskega plemenitstva in tako zvana omikana društva po mestih, sicer pa podkupljivost in nezvestoba ruskega uradništva. Naturalistični nazor svetá pa je oni, ki v človeku z vso silo prebudí demonsko sebičnost, prikazajočo se sedaj v podobi premissljene pohlepčnosti, a zopet drugič kot grabljivost in lakomnost. Kjer omenjeni nazori zasedejo prestol človeškega duha, tamo pojavi se povsodi nemir in nezadovoljnost z obstoječo vlado in razmerami, ktere so sebičnemu hlepenju na poti.

Naturalizem toliko močneje vzbuja revolu-

cijonarne sile, kolikor bolj se mu je na drugi strani posrečilo utopiti čute straha in nrvnega studa pred zločini, da on podira vsakojaki nrvni red iz sveta, osobito pa božjo sodbo nad človeškim življenjem. Naturalistični nazori storé človeka pripravnega k vsakršnim zločinom; utešenje počutnega hlepenja je ljudem živečim po takih nazorih največa človeška moč; odstranjenje vsakojakih zaprek pri vseh činih smatrajo kot dovoljeno. Zatoraj pa si tudi ruski nihilisti domišljajo, češ, da jim je dovoljeno odstraniti vse uradnike, ki so jim na poti pri njihovih namerah. Ali vsaj ne more biti drugače; — materijalizem ne vidi sploh na človeku nič drugega, nego — zver.

Vlada ruska sedaj proglašuje, da bode skoro gotova s celo zarotbo. Ali baje to še ne bo tako hitro. Kjer gnjiloba tako daleč v meso seže, tam tudi zdravniški nož ne pomaga lahko. Z golim nasilstvom se ne zatré nihilizem, kajti nrvni ali boljše da rečemo nenrvni njegovi vzroki trajali bodo dalje časa. Ali kakor na nasilstvo nema zdravila za nihiliste, tako se moti tudi oni menéc, da bi nastal mir, ko bi se svet izpremenil po pravilih nihilističnega naturalizma. Ljudje, katerim je dober svet vedno na jeziku, tudi ruski vladi svetujejo, naj bi ona svojo grozovlado zamenjala z milejšo nihilistom bolj povšečno vlado, in to bodisi v državnem bodisi v družinskem življenji.

A tudi če bi se to zgodilo, v nihilizmu je duh, ki stalno podira. Ko bi se nihilistom danes to dovolilo na eni strani, jutri vpili bodo zopet od druge strani z drugimi željami in prošnjami. Samo jeden pripomoček je, s katerim bi bilo možno požgati korenine nihilističnega drevesa. Krščanski so ti nazori, ki s svojo notranjo silo in nrvno močjo zavirajo pot vsem nihilističnim nameram in pripravam. Krščanska vera sama more brzdati človeško mišljenje in delovanje, um, srce in voljo. In te treba ne samo Rusiji nego tudi dru od; kajti žalibog razširjen je materijalizem po omikanih krogih vseh dežel bodisi v šoli ali zunaj šole, v tisku ali vednosti, v modernem pesništvu in umetnijah. Res, da jih med omikanimi ni mnogo, ki bi hoteli tudi dejansko z atentati pokazati svoj značaj, ali — to ponavljamo še enkrat — v celoti navdajajo vse materijaliste

iste misli, iste želje — misli, ktere nihilisti že v svojih delih skažejo.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 14. maja.

V državnem zboru so sklenili, da se imajo napraviti medicinsko-kirurgične fakultete v Lvovu, Olomucu in Solnogradu. Reklo se je namreč, da je premalo zdravnikov. Čudno je, kako pride Solnograd do take fakultete, ker v celi deželici je komaj 150.000 prebivalcev, vrh tega je pa še vseučilišče v Inomostu tako blizo.

Po vseh časnikihi je že pogovor o prihodnjih volitvah. Večina nemških časnikov dela opozicijo ministerstvu, zlasti Andrassyu in njegovi izhodni politiki, ter pobija klub leve, ki se je izrekel za vlado. Za nas bo to morda prav dobro, da so nekdanji ustavoverci med sabo nesložni.

„Narod“ misli, da bodo naši nemškutarji vladi oponirali ter pridružili se stranki stodvanajsterih. Mi pa ne verujemo v resnost njihove opozicije. Saj od kranjskih nemškutarjskih poslancev ni nobeden podpisal programa stodvanajsterih, nasprotno so pa Dežman, Hočevnar in Zupan podpisali izjavo ministerskih levičnjakov. Kar jih je pri 112-erih, so večinoma pravi Nemci, iz slovanskih dežel jih je prav malo vmes: iz Galicije 1, iz Bukovine 1, iz Kranj-ke, Trsta in Istre pa nobeden.

Mi pa tudi ne verjamemo, da bi nesloga med ustavoverci in med našo vlado dolgo trpela. Vprašanje je le, kdo se bo drugemu vdal. Kakor ustavoverce poznamo, ne bodo mogli dolgo strpeti v opoziciji; nasprotno je pa tudi vlada Stremayr-Glaserjeva meso od istega mesa, kakor so oni stodvanajsteri. Kedar bo šlo zoper Slovane, bodo se že zopet zedinili. Zato je nam Slovencem gledati, da kolikor mogoče dosti naših poslancev v zbor spravimo.

Na Dunaji so té dni praznovali petdesetletni jubilej starega centralista Schmerlinga. Nekteri listi pri tej priliki obžalujejo, da se je država v dve polovici razcepila. Kaj bodo Ogrji na to rekli?

Poroča se, da je mir med Angleži in

ljenje ne moreš v nebesa. Sploh se ti vidi tako dobra in usmiljena duša, da misliš, da bo kar v žep segel ter ti pomolil vsaj par stotakov samo za to, da se s svojim podpisom storiš deležnega vseh dobrot, ktere vživajo zavarovanci njegove družbe. Pa kaj! To je le pičel obris njegovih zmožnosti, če bo to bral, bo rekel: „no, ta človek, ki samo toliko vé o meni, bi si z zavarovanjem ne zaslužil za tobak“. Njegovih postranskih namenov ni treba nikomur vedeti. Zato ne bomo hodili za njim po teh njegovih potih, marveč ogledali si ga le še nekoliko od druge strani, v javnem življenji.

V tem se kolikor toliko „dela“, ker je od njegove veljavnosti odvisno zelo tudi zaupanje do njegove „banke“. Saj je pa tudi že po svojem naturelu nagnjen bolj k bahariji nego k skromnosti, toraj bo rajše kazal več nego imá, kakor pa skrival kaj, kar ima. Pri ljudéh, ki ne živé ob zavarovalnicah, nima prav velike veljave, še polovico tega mu ne verjamejo, kar govori, in če se danes vozi v kočiji ali meče desetake in še debelji drobiž okrog sebe ter ima na sebi kilo zlata, pravijo ljudje: „saj to ne bo dolgo trajalo, ga bo kmalu minulo“. In res uči skušnja, da večinoma ga kar naenkrat zmanjka in če ga pozneje kje vidiš, ni o nek-

danji krasoti in mogočnosti prav nič več na njem, „banka“ pa ima v letnem računu pri njem „k dôbrenu“ večji ali manjši znesek, za ktere ga ne ona ne jud ne dá vinarja. Včasih mora zavoljo tega celó v temnico, čeravno „banke“ nimajo navade svojih služnikov posodniti preganjati, ker so za svoje dobro imé jako skrbne in tudi vedó, da se z zaporom ne dá nič stresti s človeka, ki nič nima. Le malokteri ostane trden na svojem mestu in takemu se posreči, da pride tudi v javnem življenji do kake veljave, v političnem pa ima tudi tu in tam kako besedo, kakor utegne priti celó v kakem društvu do odbornika itd. Tu se deli v narodnjaka in nemčurja. Prvi se kaže sam in po svojih podložnih, če jih ima, včasih jako koristnega zavoljo svoje zgovornosti in gibljivosti, kar oboje si je pridobil po svojem opraviilu, ker ima mnogo občevati z ljudmi raznih stanov. Drugi, to je nemčur, je tuje ali renegat, toraj po vseh svojih lastnostih narodnosti kolikor toliko škodljiva žival, ne spleča se, da bi ga še natančneje ogledovali.

Prej je bilo obojega več v Ljubljani, ali kar se je dôba tujega in domačega „švindelnja“ podrla, se tudi njegovo število izdatno zmanjšuje.

Predmeščan (*cives popularis*).

Meščán (*cives nobilis*), ki biva v mestu, t. j. v tistem delu, ki se je pred novim razdeljenjem Ljubljane imenoval „mesto“, je bil že popisan med dosedanjimi slikami, ker spada med ta ali oni stan prebivalcev tako zvane „boljše“ vrste, ki se bolj gosposko nosi. Tudi po predmestih ga je nekoliko, vendar biva po teh unanjih delih še neka posebna vrsta ljudi, ki se po noši, šegah in vedenji zelo razločuje od gosposkega meščana, toraj se spodobi, da tudi to vrsto nekoliko natančneje ogledamo.

Od „gospode“ je predmeščana razločiti na prvi pogled. Že postave je naravnješe, krepkejše, kaže se, kakor ga je Bog vstvaril. Obleka njegova je na pol kmetiška, na pol gosposka, toraj polovičarska, ná-se ne obeša dragih, pa kot pajčevina tanjkih cunj tujega pridelka, noša njegova je sploh še bolj domača. Obnašanje njegovo ni pariško-fino, nego moško, človeške vrednosti pristojnejše, kakor gladko, hinavsko meščansko, priliznjen ni, prej bo robat, tudi ob žep se zna potrkati, če je v njem kaj, da ima cvenk. Gosposkega meščana ceni po njegovi vrednosti, ne po tem, kar se kaže. Posel njegov je različen, skoro vsak dela bolj z rokami, kakor z glavo, ker je poljedelec,

Afganci toliko ko sklenjen. Afganci bodo odstopili nekoliko zemlje.

Vnanje države.

Na **Francoskem** se vlada in radikalci zmirom še prepirajo. Poslednji silijo na to, da bi Waddington odstopil.

Na **Nemskem** pa govori vse le o novih Bismarkovih projektih. Poslanec Mosle je izrekel upanje, da bo po teh predlogih kupčija zgubila svoj mednarodni in judovski značaj.

Iz **Turčije** se sliši, da se hoče sultan na Rusijo nasloniti, ker tako misli še najlože ohraniti to, kar še ima. Ob enem pa se poroča, da je strašanska suša v blagajnici, tako da niti vojakom ne morejo splačevati dnine. Rad ali nerad bo moral sultan svoje vojske domu spustiti. Tako je Turčija popolnoma onemogla.

Izvirni dopisi.

Iz Dobropolj, 9. maja. Ker od vseh strani naše mile domovine donášaš dragi „Slovenec“ vesela poročila o slavnem dnevu srebrne poroke Njih veličanstev cesarja in cesarice, naj ti tudi jaz iz naše okolice ob kratkem poročam, kako smo ta dan obhajali. 23. aprila na večer nam je strel možnarjev naznanjal prihodnji slaven dan, ravno tako 24. ob zori, ker so vse gosp. kaplan preskrbeli na svoje stroške, za kar jim bodi javna hvala. Ob 8. uri je bila sv. maša s „tedeum“ in cesarska himna, ktere se je udeležilo mnogo ljudstva in šolska mladina; potem je bila pa končana slovesnost, ker ni bilo nobenega kresa na naših holmcih, nobene zastave na poslopih, in ako bi sv. maše ne bilo, bi nihče ne bil vedel, kaj se po vsi Avstriji godi, le častita duhovščina je pokazala vdanost do slavne cesarske hiše, vsi drugi so zaspani ostali. Kje ste bili trije županje s svojimi odborniki? Kje ste bili vi tako ponosni možje? Poglejte vrle ribniške, dolenjevaške može, kako so o tej priliki pokazali svoje slovensko lice, Vi pa ste se za grm skrili.

Iz Rateč pri Kranjski gori. 5. maja. Tudi pri nas smo z veseljem obhajali srebrno poroko Nju veličanstev. V naši vasi ni bilo še nikoli take slovesnosti, kakor ravno ta dan; nikoli še nismo videli kresov goreti v takem obilnem številu, kakor pri tej prilož-

nosti. Na večer pred praznikom so začeli možnarji pokati, da je odmevalo po vsej dolini. Ko se je stemnilo, so se po bližnjih hribih pokazali veliki ognji. Od vseh strani so doneli živijo-klici in prepevale so se narodne pesmi; to je trpelo do pozne noči. Zjutraj zgodaj so zvonovi mlo zapeli; pritrkovalo se je izvrstno, ker tukaj imamo za to opravilo izvrstne može. Cerkev je bila polna vernega ljudstva. Ob konci duhovnega opravila se je pela cesarska himna. V šolskem poslopji, kakor tudi v župnijski ste bili razpostavljeni podobni Nju Veličanstev. Ljudje so bili ta dan zelo navdušeni, pokazali so svojo vdanost presvitlemu cesarju in ljubljeni cesarici.

Pri tej slovesnosti smo pozabili popolnoma nadlog, ki nas težé. Z davki smo preobloženi; k temu se družijo slabe letine, povodnji, tako da našemu kmetu ni moč več shajati. Naša občina leži najvišje na Kranjskem; obdajajo jo visoke gore, po kterih skoro vse leto sneg leži; to napravlja hud mráz. Po drugih krajih je že vse zeleno, vse v cvetji, nasprotno je pri nas. V nedeljo 4. maja je pokril sneg polčevlja na debelo polje. Kedaj bode ubogi kmet oral in sejal? kedaj bo toraj žito zrastle in dozorelo? Dobro bo, če mu bo mogoče konec maja zaratati in obsejati!

Tukaj v naših hribih imamo več nego pol leta zimo; velikokrat pade sneg še o kresi, v začetku oktobra pa že tudi mnogokrat pokriva hribe in doline. Polje našemu kmetu ne dá toliko, da bi mogel s prideikom zadostovati svojim potrebam; odkod toraj jemati denar za davke in potrebni živež? Če kje kak bor vjame, ima zá-nj deset potov. Kaj mu je toraj začeti?

K temu se je pa pridružilo še to zló, da so vsi zaraščeni gozdi pripadli eraru, nam je ostalo le malo in še to ni nič vredno. Kam bo li kmet živino na pašo gonil, ker ostro je prepovedano v erarične gozde živino puščati, in tu je bila do sedaj najboljša pašá! V hlevu je ne bo mogel imeti, ker mu še tako krme primanjkuje, primoran bode manj živine imeti in če to stori, potem je popolnoma zgubljen; do sedaj mu je vsaj živina kaj donášala.

Dalje moram omeniti, da so pri nas vsa poslopja z deskami krita in tudi zgornji deli poslopij so leseni; je veliko plotov in zagraj, po polji mnogo kozolcev, kteri so vsi iz tr-

dega, mecesnovega lesa narejeni. Potrebuje se mnogo kurjave, ker je zima dolga in hud mráz. Kje bode toraj dobil smrek za deske, debelih mecesnov? V teh gozdih, kar jih je nam ostalo, ni ne enega mecesna, ne ene debele smreke, še dobrih drv ni. Če bode hotel streho delati, ali kozolec postaviti, kam bo šel les sekati? kedo mu ga bode dal? Denarja nima, da bi ga od'erara kupoval. Do sedaj je vsak brezplačno nasekal, kar je potreboval. Ne vem, kaj bo, primorani bomo vas popustiti in se v Bosno ali pa v Ameriko preseliti, če je ondi kaj boljše. Čeravno prosimo, da bi nam gozdov pustili vsaj polovico, vse prošnje ne pomagajo nič. Gospodje nas tolažijo le z besedami rekoč: „Saj smo vam rodovitna tla pustili, sadite in sejajte, pa bodo gozdi zrastle.“ Se ve, da bodo zrastle, pa kedaj? takrat, ko nas več na svetu ne bo; od kod bomo pa sedaj les dobivali? iz zraka. ka l? Na to naj nam go-podje odgovor dajo, če ga morejo!

Gospodje se izgovarjajo, da so kmetje sami gozde dali, rekši, da ne potrebujejo toliko, a to vse nič ni res. Resnica je, da so privolili vzeti gozde, pa po nevednosti. Reklo se jim je: „Sie werden uns so viel joch von dem productiven boden geben“, ker obravnavalo se je le v nemščini, to pa vsak lahko presodi, koliko da kmet o nemščini ume in zraven še latinske izraze. Naši občinski zastopniki so mislili, da jim hočejo vzeti le peščeno, „productiv“ zemljo, ker niso umeli pomena besedice „productiv“; to se jim še sanjalo ni, da ta beseda pomenja lepo, rodovitno zemljo. Ko se jim je pa zahtevanje pismeno predložilo, so se podpisali, ne vede, kaj so s tem zgubili. Že sedaj soseska živo čuti to nesrečo, ker še potrebne kurjave ni dobiti. Kar občini spada, je že vse boljše posekano; tudi tam, kjer se do sedaj ni smelo sekati zavoljo škode in povodnji, je že vse odrto, tako da smo v nevarnosti, da plazovi nas zasujejo, kakor v Pliberku. Ljudje očitno nevoljo kažejo, saj so pa tudi primorani k temu. Bog daj, da bi se to drugače obrnilo in da bi boljši časi nastopili!

Iz Celja („Kat. podp. društvo“ — dva spreobrnjenca — volitev župana — slovesnosti o srebrni poroki.) Kakor se je v „Slov.“ naznanilo, obhajali smo dne 27. aprila prvi občni zbor novega „kat. podp. društva“ v podporo

obrtnik, trgovec, rokodelc, voznik, ribič itd. Zato se o delavnikih ne odlikuje ne po praznični obleki, ne po postopanju, po sprehajališčih, gostilnicah in kavarnah ga ni videti. v zadnjih dveh le zvečer še sem ter tje, v gledišče pride le k slovenskim igram, razen tega se vdeležuje ljudskih zabav, n. pr. če je v Ljubljani kak „cirkus“ ali kaka druga komedija. Če začne podnevi ob delavnikih preveč zahajati v krčme, pride v slabo ime in „boben“ ni več daleč od njega. Ves drugačen je ob nedeljah. Takrat tudi on s svojo družino pokaže, da ni berač in da si tudi lahko kaj nenavadnega privošči; par litrov mu ne dá nič, ravno tako si gre ogledat v praznični obleki mesto, če je tobakar, si utakne vržinko med zobe in vkrene v kako gosposko gostilnico. In prav ima, saj je tudi on gospod — mnogo boljši od kakega gosposkega postopača, kteremu je vsak dan nedelja, toraj le je in pije, ne dela pa nič. Kedar gre predmeščan s svojo družino po gosposki navadi v okolico, so krčmarji veliko bolj zadovoljni ž njim, kakor s kakim gosposkim meščanom, ki svojo drobnico pripelje večidel pit le vodo.

Hiša njegova je znotraj podobna bolj kme-

tiški, ravno tako vse šege, zvečer se skupno moli „roženkranc“, potem gre vse spat in zjutraj zopet petelin vse na noge spravi. Pri marsikterem se pač že vsaj ženska mladina začenja nositi gosposki, a to se v obče ne obraja, ker skušnja uči, da predmeščanska dekleta z gosposkim klobukom in z visokim „šinjonom“, v kterem je polovico tujih las ali celó živinske dlake, niso ne za gospoda, ne za kmeta; zato take sosedje postrani gledajo in če se začno škrici okoli njih smukati, jih domači fantje kaj kmalu izbrišejo izmed deklet in ker navadno tudi gosposki popusté take „frajlice“, ko so se jih dosti nagledali, ostanejo slednjič brez ženina. „Svoji k svojim“ — to je pregovor predmeščana in tega se drži trdno kakor svoje vere.

Akoravno je tudi predmeščan zdaj mestu pridjan, se šteje vendar-le bolj med kmete. Tudi ima predmestje bolj vaščansko podobo. Zvečer se hladi in počiva od svojega dela vsa družina pred hišo, posli se skoro ne razločijo od domačih, podnevi pa vidiš manjše otroke igrati in pojati se boste, gologlave, sploh oblečene kakor koli. Le toliko je razločka med njim in kmetom zunaj mesta, da je gospodar

„foter“, gospodinja „muter“, če prav nimata nič otrok, sinovom se pa pravi „fantje“, hčeram „dekleta“, kakor na kmetih. Razen prvih dveh besedi se pa v hiši ne sliši nemščine, večina je še ne razumi ne, le kdor ima z gospodo veliko opraviti, je toliko zna, da jo govori kakor bi koso klepal. Vendar tudi slovenski jezik ni več ne lep ne čist, nemška kultura ga je že toliko spridila, da je tak, kakor jezik znane „Rešpehtarjeve kuharce“ v „Brenceljnu“. Na drugo stran je pa tudi čutiti in videti dobri sad slovenske literature, po predmestjih se pridno bero slovenski časniki in knjige in ker predmeščan in njegova družina rada občujeta z narodnjaki, se ljulika nemčurske kulture tudi tu vidno trebi; vzlasti pri mladini je to čutiti. Sploh se prava domača omika tu čedalje bolj širi, zato tudi ni več takih pretepov, o kakoršnih je bilo nekdanj večkrat slišati. Le tu pa tam se še pripeti kakemu sitnemu „škricu“, da se mu včasih v pozni noči nekoliko domu posveti, pa tudi to le, če je tega kolikor toliko potreben ali če so svetilničarji sami nekoliko preveč razsvetljeni po vinu, pa imajo še zavoljo kacega dekleta posebno piko ná-nj.

Politične vere je predmeščan čisto narodne-

privatne dekliške šole za Celje in okolico pod vodstvom šolskih sester mariborskih. V društveni odbor so se izvolili sledeči gg.: J. Žičkar v načelnika, srenjski odbornik Fr. Lipovšek v njegovega namestnika, g. Ferd. Majcen, mestni kapl. v tajnika, g. Fr. Krašovic, pozlatar v blagajnika in srenjski svetovalec Karol Šah v odbornika. Po želji občnega zbora je odbor g. okr. glavarja naprosil, naj udanost našega društva do presvitke ces. hiše presvitlemu cesarju naznani; enako je odbor po naročilu občn. zbora premil. knezoškofu izrekel pristočno zahvalo za 10.000 gl., ktere so blagovolili odločiti za naše šolske sestre ter Njih prosil, da blagovolijo vsem udom in podpornikom društva pridobiti si apostolski blagoslov. — Društvo pridno napreduje; v celjskem mestu vsaj od začetka ni upati dosti pomoči; sedajšnji liberalni duh ni vgođen „samostanskim“ šolam; tudi se ne spoljubi nekterim nunske šole podpirati rekoč: da „s tem, če to šolo podpiramo, škodujemo svoji, mestni dekliški šoli“. Naj jim bo. Toda škodilo menda ne bo mestu, če toliko zapuščenih in zanemarjenih deklet nune prevzamejo v oskrbljevanje. Zanimivo je tudi to, da je naša „Zill. Ztg.“ na vso sapo raztrobila prepoved tega društva; ko pa par tednov pozneje vlada vendar društvo dovoli in se je obhajal že občni zbor društva — zdaj pa o tem vsem še vedno molči. Prav liberalno! Še enkrat naj opomnim, da redni udje plačajo na leto (najmanj) po 2 gold., ustanovniki pa enkrat za vselej (vsaj) 40 gold. Bratje naši, podpirajte to blagodejno društvo z obilnim prisopom! —

Nedavno je bil v Celji v katoliško cerkev sprejet podpolkovnik in poveljnik 27. lovskega bataljona g. Herman van Akken, poprej protestant, rojen v Pragi. Danes — 10. majnika — pa se nam je pridružil g. Jurij Daniel, brivec v Celji, poprej v grško-iztočni cerkvi, rojen v Szentes-u na Ogerskem. Da za njima sledijo še drugi!

Pri včerajšnji volitvi celjskega župana je bil izvoljen zopet prejšnji župan g. dr. Neckermann. Dobil je 14 glasov, 7 glasov pa g. Stepšnik in 2 dr. Higersperger.

Le nekoliko besedic še o cesarskih slovesnostih v Celji in naši okolici. Slovesnosti so se začele na belo nedeljo, ko je čitalnica napravila „pevski večer“ v vrtni sobani „pri zlatem levu“. Velika sobana je bila napolnjena

— razveselili so nas s svojim prihodom naši sosede iz Žalca, Laškega itd. — celjskih Nemcev pa si zastoj iskal po okusno okinčani sobani; čitalnični pevci, ki so se to pot prvo krat pokazali javno na odru, so rešili pošteno svojo čast. Gimnazijalno podporno društvo je prejelo 20 gld. kakor čisti znesek te veselice. — Nemci so napravili na predvečer slavnostnega dne v gledališči, ktero je bilo okinčano s štirskimi in nemčurskimi zastavami, svojo slovesnost v pomoč mestnim ubožčkom. Šminkovski hrib je ves žarel v ognji, na vrhu pa so se daleč na okrog lesketale velike črke: F. J. E. Po gričih na okrog gorelo je mnogo kresov. Mesto se ni razsvetilo niti okinčalo svojih poslopij razen šolskega in gimn. poslopja, tudi godba ni svirala. V cerkvi so se obhajale oficijelne sv. maše; za temi se je pelo, govorilo in deklamovalo v nemškem, latinskem in slovenskem jeziku na gimnaziji — samo v v nemškem jeziku pa na mestnih šolah. — Tudi okoličanska šola ni zaostala. Vsadila se je pred šolo cesarska lipa; vsak učitelj, vsaka šolska sestra, vsak učenec in vsaka učenka — so prinašali grudico, da lipico vsadijo. Popoldne pa so se vsi otroci peljali na prijazen hribček k načelniku šolskega sveta, gosp. Karolu Šahu, kamor je prišlo pozneje tudi še več drugih odličnih gostov. Otroci so veselo prepevali in rajali, učenke deklamovale in prednašale mične zgodbe iz življenja Nju veličanstev, kar je starega moža, ki se je veselice vdeleževal, tako očaralo, da so mu solzice vesolja razigrale v očesih. —

Domače novice.

V Ljubljani 15. maja.

(Zadnjega „Slovenca“) nam je državni pravdnik konfisciral zaradi kratke opazke o današnji pravdi naši pred porotniki. Zoper to zasego se bomo pa pač pritožili — če treba do zadnje inštanice. Za nekoliko odškodovanje častitih bralcev smo pridali danes prilogo.

(Zavolj zadnje konfiskacije) našega lista smo morali mnogo dopisov odložiti za prihodnjič. Prosim g. dopisnike potrpljenja, ker ga moramo mi z državnim pravdnikom tudi veliko imeti.

(Darilo 10 cekinov) je dobil gospod F. Silvester, pek v Vipavi, za zvezek pobožnih in domorodnih pesmi, ktere je dal lani na svetlo,

čana, Poljanca, Krakovca in Trnovca; druga predmetja ne veljajo toliko, ker so premajhna. Krakovec in Trnovec sta imenitna zavoljo ribstva in vrtnarstva, ona oskrbujejo mesto s postnimi jedili in zelenjavami; z umetnostjo in pridnostjo pridelata na par krajcih zemlje toliko, da se človek kar čudi. Šentpeterčan in Poljanec pa le bolj skrbita za mesne jedi, zato je tu največ mesarjev. Po šegah in nošah sta prva in zadnja dva med sabo zelo različna, tudi po govorici se razločita. Prva dva sta še v obče bolj pridržala staro posebno nošo, zadnja dva pa v noši nimata nobene posebnosti več. V govorici imata Krakovec in Trnovec neko posebno napako, ki se nikjer ne nahaja, in ta je, da zgovarjata prvi in četrti padež ženskega spola enako, n. pr. „To je moja žena — ali si videl moja žena?“ Ta napaka je tako globoko vkoreninjena, da se je še celo bolj izobraženi ne morejo odvaditi (kakor n. pr. mestni komisar ljubljanski). So še druge razlike med njimi, pa se nam ne zdé tako bistvene, da bi jih tukaj nadrobneje pretresali.

(Dalje prih.)

o cesarjevi srebrni poroki pa jih njemu poklonil.

(Prememba na gorenjski železnici.) Danes 15. t. m. se spremeni vožni red tako-le: Z Ljubljane odhajajo vlaki na Gorenjsko ob 3. uri 55 minut zjutraj, ob eni popoldne in ob pol sedmih zvečer; prihajajo pa v Ljubljano ob dveh in 35 minut ponoči, ob 8 uri 25 minut popoldne in ob dveh in 52 minut popoldne.

(Vabilo.) Ker se je na prvo vabilo prišlo število družabnikov pri občnem zboru sešlo, preložilo se je zborovanje na soboto 17. t. m. zvečer. Častiti udje naj torej blagovolijo priti v obilnejšem številu omenjeni dan v čitalnično pevsko sobo.

Odbor „Glasbene Matice“.

(V ljubljanski čitalnici) se pričinja zdaj zopet novo življenje. Dobila je namreč novega gostilničarja gosp. Val. Grčarja, ki je bil že več let gostilničar pri Virantu. Ta je popreje zelo zapuščene prostore čitalnične restavracije okusno priredel, kuhinja in klet ste prav dobri, o tem smo se že sami prepričali. S tem je vstreženo tukajšnjim in unanjim narodnjakom, ker je čitalnica naravno zbirališče obojim in se ne bo treba več po drugih gostilnicah potikati, kar se je zadnji čas godilo. Toraj vzlasti svoje unanje znance in prijatelje opomnimo na to premembo s pristavkom, da bota tudi vrt in kegljišče se kmalu odprla.

(Zbornici kupčijsko in obrtniški ljubljanski) je c. k. kupčijsko ministerstvo za njene potrebščine v sekočem letu dovolilo 3202 gld. 50 kr. in zaukazalo, da se ta znesek pobere od tistih, ki imajo v tej zbornici volilno pravico, in sicer tako, da se vsak davkovski goldinar za potreščine naloži 5 kr. priklade.

(Obrtniško-pomočno društvo) imá v nedeljo ob 11. uri v mestni dvorani svoj občni zbor.

(Naša deželna bolnišnica) je zopet v nekaterih oddelkih tako prepolnena, da morajo mnogim bolnikom na tleh postljati. Kako, da tistega barona Apfaltrerna, ki ima v deželnem zboru zmirom polna usta o velikih prostorijah bolnišničnih, nikoli ni v bolnišnico, da bi to videl?!

Razne reči.

— V Pešti je tedni cela rodbina Poljakova, oče, mati, sin in dve hčeri, prestopila iz judovstva v katoliško vero slovesno, in kakor se sploh kaže, iz pravega prepričanja mnogim v spodbudo.

— Koliko je stal slavnostni sprevod na Dunaju? O tem je dotični odbor mestni v zadnji seji poročal, in po tem je stroškov bilo 66.607 gl., prihodkov pa 77.709. Slavnostni sprevod sam je veljal 60.107 gld., medalije in adrese 6500 gld. Ostatek 11.162 gld. ima se naložiti za častne darj za umetnike, kteri so vdeleževali se pri sprevodu. Razun Makarta sta častno meščanstvo na Dunaju dobila še Streit in Wagner. Dunajčanje že znajo obračati vse tako, da jim nese!

— V Belovaru so 4. t. m. slovesno pokopali truplo skromnega, toda iskrenega lirskega pesnika, kteri je in nas Slovence čestokrat navduševal ter mnoge navdušuje po svojih živih pesmicah in milih napevih, in to je rajnik Ferdo Rusan. Rojen l. 1810 v Kloštru Podravini, odgojen v Sesvetali, v Belovaru, je služil vojak v Lombardiji in Veneciji, kjer se je vrlj navzel poezije talijanske, in obolél, skoro do cela oglešél, je kot vojaški poročnik v pokoju vedno gojil pevsko umetnost hrvaško do smrti svoje. Pesmi njegove so nektare prišle na svetlo po „Narodnih novinah“, po Da-

da je nemčurje pred njim kar strah. Redko kje dobiš še ktereга omahljivca, ki sam ne vé kaj je, in o volitvah potrebuje še posebnega dregljeja, da gre volit; še redkejši bo, ki voli nemčurje; tak je tujec ali so mu po nemčurski stranki roke tako zvezane, da si nič ne upa in ne more vkreniti na narodno stran. Vsak pa, ki se kaj briga za to, kar se po svetu godi, je naroden in ker je večidel volilec III. razreda, pomaga narodnim kandidatom o mestnih volitvah do sijanje zmage; on je vzrok, da nemčurji v tem razredu ne morejo priti iz blamaže in morajo svoje kandidate nevoljene nazaj spraviti v omarico. Splošna poštenost in narodnost se pri nas ne daste ločiti druga od druge; predmeščan pa je pošten človek, zato je tudi naroden. Za renegetstvo ne daje veliko semena, čeravno se marsikteri o volitvah tudi petuhne, vzlasti, če je v višem razredu. Tak je pa že kolikor toliko obližnjen po nemčurski kulturi, da se mu včasih v možganih meša in misli, da ga bo vrag vzél, če bo Slovence volil.

Te so splošne lastnosti ljubljanskega predmeščana; med sabo pa se loči še v Šentpeter-

nici Ilirski, in se naglo razširile i med Slovence, na pr.: „Liepa moja rodna Podravino“, „Složno, složno, bračo mila“, Brod nek čuti udarca“, Nosim zdravu mišicu“, Il ovako il onako“, Staute bure i oluje itd.“ Bodi mu blag spominj na vzajemnost slovansko!

— Dalmacija. Za škofa v Kotoru je na mestu ranjkega Markića imenovan pomočni škof dr. K. Forlani, kateri je bil nedavno poslanik papežev v Bosni in Hercegovini. — Dne 24. aprila je „Matica Dalmatinska“ v Zadru imela svojo glavno skupščino, in pri tej je tajnik Nekić v izveštji o društvenem delovanju l. 1878 povedal sicer, da je Matica tisto leto spravila na svetlo samo dve knjižici t. j. Narodno Pjesmarico pa Koledar, ali — da narod društvene knjige rad prebira, kar je dobro znamenje, da jih razumē in da se prijemajo mu srca. To je tolažljivo, in v tem oziru bolje, da se napreduje polagoma pa z narodom in stanovito. Kar narod povžije, to mu koristi. Razun tega je omenil, da jih je premalo, kateri bi znali dobro ljudstvu pisati, in da mladina po dovršenih srednjih šolah zna grški, latinski, tuje jezike, ne zna pa ali vse premalo materinski, za kar naj bi skrbeli in odgovarjali v to po stavljeni učitelji!

Poslanica.

Odgovor Juretu Cvajnarju, Martinu Košenini in Blažu Mraku iz Preške fare na „Poslano“ v „Slov. Narodu“ št. 106 od 9. t. m.

Pač pravo je zadel gosp. Nikolaj Jamnik, ko je v svojem zadnjem „Poslanem“ v istem listu trdil, da so v Preški fari nekteri, ki spravljajo naš lepi kraj pred svetom v slabo imē; če bi za to svojo trditev ne bil imel nobenih drugih dokazov, je eden najsijajnejših ravno Vaše „Poslano“, na katero morava kot poštena človeka v brambo tako surovo in po krivici napadenega velečastitega župnika gosp. L. Aleša in za konstatiranje resnice pred svetom — to-le odgovoriti.

Nerazumljivo se nam zdi že to, kako da Vaša zlobnost loti se gosp. župnika, ki vendar pri Vaši praski z gosp. Nikolajem Jamnikom imajo toliko opraviti, kakor Pilat v „verji“. Kako li pritaknete njih k temu? Če se dá to s čem razložiti, je morda edino to-le. Pes, kteremu stopiš na rep, šavsa na vse kraje okoli sebe in popade, kar more doseči z zobmi, če je to prav čisto nedolžna noga. To je tudi pri Vas, vsaj pri dveh, ktera naj bi rajše svoja nadepolna mladiča bolje strahovala, da bi potem ta ne morala tako mlada že samotnih sob v Križankih od znotraj ogledavati, in zakaj? To povē sodnijska obravnava od 7. t. m., o kateri se je pokazalo, kako treba bi res bilo poredne fantaline in njihove vrle odgojitelje položiti tje, kamor take pokladajo, n. pr. na Ogerskem neki še zdaj. Ali je mar čast za občino, če se mladiči njenih zastopnikov devljejo pod ključ, kaj? In to se jim godi zavoljo surovosti proti gospod župniku, o kakoršnih ni daleč in na široko nič slišati, le naših „možakov“ nadepolna mladež se ž njimi odlikuje!

Kdor je tako hudoben, mu tudi za resnico nič ni. Zato Vi trdite, da naš obče spoštovani vrli gosp. župnik za cerkev nič ne storē, čeravno je na leto po 8 do 10 „ofrov“. To je očitna laž na obojno stran, vsak človek vē, da so „ofri“ navadno le po štirje, potem včasih še eden za gosp. kaplana, kterega nadomestujejo zdaj gosp. Josip Marinko; le enkrat je bi še eden za šomaštra, Vašega dobrega svetovalca. Kaki so ti „ofri“, kaže resnica, da

je takrat izdal ves 6 — reci celih šest novih krajcarjev, od katerih je dal mežnar 4, ministranta pa vsak po enega. Kako morete o tem napadati gosp. župnika, ko Vam mora vendar dobro znano biti, da pri „ofrih“ nabrani denar preštevajo cerkveni ključarji in se potem zapisuje v knjigo cerkvenih računov, kateri se slednjič podajajo v pregled in potrjenje škofijstvu!

Prav tako zlobno je natolcevanje gospoda župnika, da za cerkev nič ne storē. Vedno in in vedno se napravlja in popravlja, kar treba in kar se more, pri čem je zadosti. Ali naj pa morda gosp. župnik nam iz lastnega premoženja ozaljšajo cerkev, da bo taka, kakoršna je n. pr. šenklaška v Ljubljani? Tega menda vendar ne bo nobeden pametni človek o njih zahteval, da bi prvič imeli potrpljenje s takimi ljudmi, kakor ste Vi, drugič pa nam še cerkev na svoje stroške vzdržavali.

Še bolj nesramna je daljna Vaša trditev, namreč ta, da gospod župnik v devetih letih niso nič novega napravili pri cerkvi. Kaj pa 4 veliki novi zvonovi, tako lepo vbrani, da jih daleč okrog ni takih? Res, da jih niso gosp. župnik sami plačali, tega še celó ljudje tako kratke pameti ne bodo zahtevali, kakor ste Vi trije junaci, a velika zasluga je že to, da so jih oskrbeli ter potem z velikim trudom nabirali denar, da so jih plačali; in ker se je denar prepočasi skup stekal, vzeli so znesek za zadnji obrok na svoj račun na posodo pri ranjem gosp. Jamaiku, po domače Tosniku, kteremu so ga potem vračali v mesečnih obrokih.

Slednjič dolžite gospoda župnika, da sedeže v cerkvenih stoléh Vam jemljó in potem drugim prodajajo. Kar je nama in veliko drugim znano, imajo gosp. župnik skrbeti za to, da se v cerkvi ne daje pohujšanje; kdor to dela, ni za cerkev, toraj imajo gospod župnik popoluoma prav, če takim ljudem, ki motijo božjo službo, sedeže jemlje in jih dajó pobožnim, vendar se to ne zgodi nikdar brez tega, da bi prvi kupci ne dobili svojega denarja nazaj.

V vsem napadu je pa vendar-le ena resnica in ta je: Če se pridrvi kak umazan klobučarski fantalin k gospodu župniku na dom ter tam surovo razsaja, da ga potisnejo skoz vrata, kar sme storiti vsak človek na svojem domu; vendar se to še nikdar ni zgodilo tako, da bi se bila zapodenemu kri cedila po obrazu, kakor Vi trije tiči trdite; gospod župnik pri tem le še premehko ravna s pobalini, marsikdo drugi bi ravnal drugače.

To je najin odgovor, ker se nama je zaradi resnice potreben zdel. Velečastitemu gospodu župniku pa bi svetovala, naj takim ljudem zamašē usta po sodniji, k čemer imajo zdaj menda dosti vzroka.

V Preski 10. maja 1879.

Jože Jarc, Andrej Žerovnik,
cerkvena ključarja.

Umrli so:

Od 10. do 13. maja. Julij Gottlieb, penz. ritmaj. 52 l., vsled samomora. Marjeta Sadnikar, kramarica 74 l., za srčno napako. Rudolf Bambič, dnin. o. 21 d., vsled slabosti. Jožefa Zajce, mes. o. 4 l., za davico. Marija Renko, del. 36 l., za jetiko.

Loterijske številke 10. maja.

Na Dunaju: 40, 73, 71, 76, 82.
V Gradcu: 56, 80, 60, 5, 52.

Telegrafične denarne cene 11. maja.

Papirna renta 66.65 — Sreberna renta 67.15 — Zlata renta 78.95 — 1860letno državno posojilo 124.25 Bankine akoje 832 — Kreditne akcije 260. — — London 117.53 — — Ces. kr. cekini 5.54. — 20-frankov 9.36

Denarstvene cene 13. maja.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5%, avstrijska papirna renta	66.65	66.10
5%, renta v srebru	67.15	65.80
4%, renta v zlatu (davka prosta)	78.95	77.35
Srečke (loxi) 1854. l.	115.—	115.15
„ „ 1860. l. cel.	123.—	123.50
„ „ 1860. l., petinke	129.—	129.50
Premijski listi 1864. l.	161.70	162.10
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%.	99.50	100.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%.	93.—	95.—
Ogerske po 5%.	86.—	86.50
Hrvaške in slavonske po 5%.	87.—	88.—
Sedinograške po 5%.	80.—	80.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	807.—	809.—
Unionske banke	77.—	77.25
Kreditne akcije	257.—	257.20
Nižoavstr. eskomptne družbe	770.—	780.—
Anglo-avstr. banke	112.75	113.—
Srečke (loxi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	172.50	173.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	120.—	121.—
„ 50 „ „ „	61.—	63.—
Budenske „ 40 gld. a. v.	38.50	38.50
Salmove „ 40 „ „ „	47.25	48.—
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	36.—	36.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	37.50	38.—
St. Genois „ 40 „ „ „	38.25	38.75
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	34.75	34.25
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	33.75	34.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.53	5.54
Napoleonsd'or	9.36	9.36

Gostilna

pri

avstrijskem cesarji,
(Gasthof zum Kaiser von Oesterreich.)
Sv. Petra cesta šte. 5, blizu
postaje južne železnice,

je notranjo popolnem novo in okusno pripravljena, in priporoča svoje sobe po nizki cenī p. n. slav. potovalnemu občinstvu, posebnó prečastiti duhovščini za mnogobrojni obisk. (2)

Restavracija je dobro oskrbljena, izvrstno dolensko vino, dobro Auerjevo pivo, ceno kosilo in večerja je slav. občinstvu na razpolaganje.

Unija krojačev

na kongresnem trgu šte. 7 v hiši banke „Slovenije“,

priporoča se p. n. občinstvu in posebno čast. duhovščini za izdelovanje

obleke za gospode,

ter obeta jako fino delo, najmodernejšo fagono in cenó računanje.

Veliko vsakovrstnega blaga je zmirom v zalogi. (2)

Čitalnična restavracija.

Vdano podpisani se zahvaljuje dozdajnim svojim p. n. gostom, za mnogobrojno obiskovanje njegove gostilne pri Virantu (Sternwarte), ktero je imel enajst let v najemu.

Vsem tem, kakor tudi p. n. slavnemu občinstvu in osobito prečastiti duhovščini naznanjam, da sem z današnjim dnevom odprl restavracijo v ljubljanski čitalnici.

Tu se bode dobivalo dobro in ceno kosilo in večerja, izvrstno dolensko in viselsko vino, pravi kraški teran in Kozlerjevo carsko pivo.

Na novo opravljeni vrt, kakor tudi keglišče, je sl. občinstvu na razpolaganje.

Prevzel je tudi **kavarno** v gorenjih prostorih čitalničnih.

Za mnogobrojno obiskovanje svoje gostilne prosi z vsem spoštovanjem

(1) **Valentin Grčar,**
gostilničar.

V Ljubljani, 14. maja 1879.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.